

Davčna skladnost

1. UVOD

V prejšnjem prispevku smo predstavili pojem davčne skladnosti in teorijo davčne skladnosti. Tokrat pa obravnavamo povezavo med davčno skladnostjo, davčno moralo in davčno utajo. Podajamo rezultate merjenja davčne skladnosti mednarodne revizijske družbe PwC, iz leta 2014, rezultate merjenja davčne skladnosti, opravljenega leta 2015, v ZDA, in rezultate merjenja stroškov davčne skladnosti vodilnega svetovnega vira »pametnih informacij« za podjetja in strokovnjake, Thomsona Reutersa, ki ga je opravil v maju 2015.

2. POVEZAVA MED DAVČNO SKLADNOSTJO, DAVČNO MORALO IN DAVČNO UTAJO

Davčna morala je opredeljena kot notranja pripravljenost davčnih zavezancev, da svoje davčne obveznosti izpolnijo v skladu s predpisi. V strokovni literaturi je najpogosteje določena kot «moralna zaveza k plačevanju davkov» ali «obstoj notranje motivacije, ki je neodvisna od zunanjih vplivov oziroma dejavnikov»³. Zajema niz motivov za izpolnjevanje davčnih obveznosti, zato je prepoznavanje dejavnikov davčne morale pomembno za razumevanje prednosti davčnih zavezancev, ki jih imajo pri ugotavljanju davčne osnove in za oblikovanje ustrezne davčne politike. Razlikujemo pet dejavnikov davčne morale, ki se med seboj ne izključujejo, temveč se z veliko verjetnostjo prekrivajo in vplivajo drug na drugega⁴:

- notranja motivacija – z vidika koristnosti ima dodatno funkcijo, saj povečuje verjetnost plačila davka;
- vzajemnost – je odvisna od odnosa posameznika do države;
- medsebojni in družbeni vplivi – dodatna pripravljenost za plačilo davkov je odvisna od stališč ali vedenja drugih posameznikov;
- dolgoročni kulturni dejavniki – vplivajo lahko na pripravljenost za plačilo davkov;
- pomanjkljive informacije in odstopanja od maksimiranja koristi – posamezniki lahko napačno dojemajo verjetnost odkritja davčne utaje ali se ne bojijo več.

¹ Stanko Čokelc, doktor ekonomskih znanosti, pooblaščen revizor, preizkušeni davčnik, državni notranji revizor, Revidicom, revizijska družba, d. o. o., Grizoldova ulica 5, 2000 Maribor, Slovenija, revidicom@siol.net.

² Vesna Štager, mag. manag., vodja finančno-računovodskega sektorja, Zlatarna Celje d. d., stagerv@gmail.com.

³ Torgler, B. (2003). Tax morale: Theory and empirical analysis of tax compliance. DEd. University of Basel. Pridobljeno 16. julija 2015, s Portala http://edoc.unibas.ch/56/1/DissB_6463.pdf, str. 16.

⁴ Luttmer, F. P. E., & Singhal, M. (2014). *Tax Morale*. Pridobljeno 5. julija 2015, s Portala <https://www.aeaweb.org/articles.php?doi=10.1257/jep.28.4.149>, str 155.

Razen navedenih petih dejavnikov, ki vplivajo na davčno moralo, so pomembni še naslednji vidiki⁵:

- spremembe v političnem sistemu imajo pomemben vpliv na davčno moralo, ki se skozi čas spreminja, le-ta pa na davčne utaje. Neuspeh pravnega sistema spodkopava davčno moralo in izpolnjevanje davčnih obveznosti; če je korupcija razširjena, se pošteni davčni zavezanci počutijo ogoljufane, saj je njihova davčna obremenitev zato višja, ob tem pa niso zaščiteni s pravili prava. Takšna situacija povečuje davčno neskladnost. Vzpostavitev stabilnega, preglednega, preprostega in prijaznega davčnega sistema do davčnih zavezancev, ki ga spremlja racionalna javna poraba z učinkovitim davčnim nadzorom, poudarja pozitiven odnos do pobranih davkov in koristi. Pozitiven odnos do davčnega sistema in finančne (davčnega) uprave povečuje davčno moralo, spoštljivo in pravično obravnavanje davčnih zavezancev pa omogoča spoštovanje davčnega sistema in vodi k sodelovanju; če imajo davčni zavezanci občutek kolektivne odgovornosti, je davčni sistem urejen in učinkovit, hkrati pa dojemanje višjih davčnih obremenitev, ob neučinkovitem ter nepravičnem davčnem sistemu, vpliva na odnose med finančno (davčno) upravo in davčnimi zavezanci, kar zmanjšuje notranjo motivacijo za plačilo davkov. Torej se finančna (davčna) uprava mora osredotočiti na kakovost svojega dela, na davčne zavezance, na preglednost svojega dela in izboljšanje procesa pobiranja davkov ter upravljanje davčne skladnosti;
- pri razumevanju davčne morale in davčnih utaj sta ključna dejavnika umeščenost finančne (davčne) uprave in kakovost upravljanja davčne politike. Družbenih norm ne oblikujejo le formalne in neformalne institucije, ampak tudi njihov družbeni medsebojni vplivi; če davčni zavezanci ugotovijo obstoj davčnih utaj, bo nivo davčne morale nižji, in nasprotno, kadar menijo, da so drugi davčni zavezanci pošteni, se nivo davčne morale poveča. Ta medsebojna vplivanja, in, posledično, družbeno učenje vplivajo na davčno skladnost in skladnost z družbenimi normami;
- dohodkovna neenakost je v številnih državah osrednja družbena in ekonomska težava. Torgler ugotavlja, da povezava med dohodkovno neenakostjo in davčno moralo ter izpolnjevanjem davčnih obveznosti še ni dovolj raziskana. Neenakost v porazdelitvi bogastva in dohodka je povezana z javnim mnenjem o tem, kako dobro davčni sistem zasleduje družbene cilje o družbeni pravičnosti in porazdelitve dohodkov. Višja dohodkovna neenakost privede do nižje ravni zaupanja v davčni sistem in do zmanjšanja davčne skladnosti;
- država je, med drugim, odgovorna za učinkovito in pregledno davčno politiko, zaupanje davčnih zavezancev v državo, spodbujanje k izpolnjevanju davčnih obveznosti in za davčno moralo. Dojemanje državljanov o tem, kako deluje vlada in kako so drugi davčni zavezanci davčno skladni, ima velik vpliv na njihovo pripravljenost za davčno skladnost. Davčna skladnost je osebna odločitev davčnega zavezanca, in je motivirana z različnimi dejavniki. Grožnja odkrivanja in kaznovanja davčne neskladnosti je dejavnik, ki povečano vodi k davčni skladnosti. Stopnje skladnosti so običajno višje od stopenj kaznovanja davčne neskladnosti, kar je privedlo do nastanka teorije, ki temelji na izjemni nenaklonjenosti za tveganje

⁵ Torgler, B. (2011). *Tax Morale and Compliance – Review of Evidence and Case Studies for Europe*. Pridobljeno 23. junija 2015, s Portala SSRN http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1977173, str. 53–57.

(tehtanje pričakovanih koristi), zato oblikovalci davčne politike lahko zelo vplivajo na dojetanje davčne skladnosti⁶.

Svetovna anketna raziskava vrednot (angl.: *World Value Survey*) je globalni raziskovalni projekt, ki raziskuje vrednote in prepričanja ljudi, njihovo spreminjanje skozi čas ter njihov družbeni in politični vpliv. Svetovna anketna raziskava vrednot je edini vir empiričnih podatkov o odnosu do plačevanja davkov večine svetovnega prebivalstva (skoraj 90 %). Osnovna vprašanja raziskave so bila: »Ali utajite davke, če imate priložnost?; Ali se poslužujete koristi, do katerih niste upravičeni?; Kako dober je demokratičen politični sistem v Vaši državi?; Koliko zaupate Vaši vladi?«. Ta raziskava kaže na pomembno povezanost med davčno moralo in davčno skladnostjo v državah v razvoju in v razvitih državah, saj je davčna morala pomemben dejavnik v boju s sivo ekonomijo in davčno utajo. Razumevanje dejavnikov, ki povzročajo razlike davčne morale v posameznih državah je ključno za razumevanje razlik glede davčnega obnašanja⁷.

Na pripravljenost davčnih zavezancev za plačevanje davkov vpliva vrsta družbeno-ekonomskih in institucionalnih dejavnikov. Z raziskavo v devetdesetih državah je ugotovljeno, da so družbeno-ekonomski in institucionalni dejavniki tisti, ki pomembno predstavljajo davčno moralo⁸:

- podpora demokraciji (12,4 %),
- starost davčnih zavezancev (7,5 %),
- zaupanje vladi (5,5 %),
- spol davčnih zavezancev (3,5 %),
- veroizpoved (2,7 %),
- izobrazba (1,5 %).

Ob tem⁹:

- tisti, ki poudarjajo vero ali versko identiteto, imajo pozitivnejši odnos do plačevanja davkov;
- ženske izkazujejo višjo raven davčne morale kot moški;
- starejše osebe manj verjetno utajijo davke kot mlajše;
- bolj izobraženi posamezniki imajo pozitivnejši odnos do plačevanja davkov;
- delavci s skrajšanim delovnim časom in samozaposleni imajo nižjo davčno moralo kot zaposleni s polnim delovnim časom.

Institucionalni dejavniki, javna podpora vlade in njenih institucij pomagajo doseči večjo davčno skladnost. Preučevanje davčnih zavezancev o dojetanju davčnih sistemov

⁶ Cummings, G. R., Martinez - Vazquez, J., McKee, M., & Torgler, B. (2006). *Effects of Tax Morale on Tax Compliance: Experimental and Survey Evidence*. Pridobljeno 23. junija 2015, s Portala <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167268109000183>, str. 24.

⁷ OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. (2013). *What drives tax morale?*. Pridobljeno 22. junija 2015, s Portala OECD http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CFUQFjAFahUKEwja05fy0-GAhVILHIKHWz2AzQ&url=http%3A%2F%2Fwww.oecd.org%2Fftp%2Ftax-global%2FTaxMorale_march13.pdf&ei=KNWvVdqfEeXYyAPs7I-gAw&usq=AFOjCNF-vncGZKCFVgoOF_hMCeS9Ax-1A, str. 2–3.

⁸ OECD, 2013, str. 3.

⁹ OECD, 2013, str. 3.

omogoči državi ugotoviti oris osebnosti davčnih zavezancev. Tako lahko zagotovi informacije o osebnostnih značilnostih skupine davčnih zavezancev, ki se odloča za davčno skladnost ali njeno neskladnost.

Prizadevanja finančnih (davčnih) uprav pa naj bodo usmerjena k davčnim zavezancem in njihovemu davčnemu opismenjevanju, izobraževanju, ter v kampanjo o pomembnosti davčne skladnosti vseh udeležencev davčnega sistema¹⁰.

3. MERJENJE DAVČNE SKLADNOSTI

3.1 Rezultati merjenja stroškov davčne skladnosti mednarodne revizijske družbe PwC za leto 2014

Mednarodna revizijska družba PriceWaterhouseCoppers (v nadaljevanju: PwC) od leta 2007 spremlja plačevanje davkov v okviru Poslovnega projekta »Doing Business«, pri tem sodeluje s Svetovno bank/IFC. Projekt je namenjen merjenju enostavnosti plačevanja davkov v različnih državah in različnih časovnih obdobjih¹¹. Ključne ugotovitve raziskave so¹²:

- podjetja za davčno skladnost porabijo povprečno 264 ur na leto, kar je 6,5 tednov letno ob upoštevanju 40 delovnih ur na teden (4 ure manj kot leto prej),
- podjetja davek plačajo povprečno 25,9-krat letno (1 manj kot leto prej),
- skupna davčna stopnja znaša 40,9 % (1,3 odstotka manj kot leto prej),
- vsi trije navedeni kazalniki davčne skladnosti počasi padajo v zadnjih preučevanih devetih letih; tabela 1 prikazuje kazalnike za leti 2013 in 2014,
- države EU in EFTA za davčno skladnost povprečno porabijo 176 ur letno,
- države EU in EFTA plačajo davek 12,3-krat letno,
- skupna davčna stopnja v državah EU in EFTA znaša 41 %,
- obdavčitev zaposlenih in podjetij z davkom od dohodka pravnih oseb še vedno ostajata najpomembnejši davčni področji,
- 43 % gospodarstev še vedno nima elektronske podpore pri izpolnjevanju in oddaji davčnih obračunov,
- 81 % preučevanih držav javno objavlja podatke o davčnih prihodkih, toda samo dve tretjini jih vodi tudi napovedi za prihodnje leto,

¹⁰ OECD, 2013, str. 8.

¹¹ Vsako leto je objavljeno poročilo (angl. *Paying Taxes: The Global picture – A Comparison of tax systems in 189 economies worldwide*), v katerem je podan globalni pregled in primerjava davčnih sistemov v sto devetinosemdesetih državah. Zadnje objavljeno poročilo je poročilo za leto 2015. Poročilo zajema pregled desetih skupin davkov in prispevkov v srednje velikih podjetjih ter merjenje administrativnih obremenitev v povezavi s plačevanjem davkov in prispevkov. Poročilo obravnava naslednje davke in prispevke: davek od dohodka pravnih oseb, prispevke za socialno varnost, pokojninsko zavarovanje in davek na plače, ki ju plačuje delodajalec, davek na premoženje, davek na prenos premoženja, davek na dividende, davek od kapitalskih dobičkov, davek na finančne transakcije, davek na zbiranje odpadkov, davek na vozila in ceste in ostale davke in prispevke.

¹² PwC & The World Bank Group. (2015). *Paying Taxes 2015: The Global picture – A Comparison of tax systems in 189 economies worldwide*. Pridobljeno 16. julija 2015, s Portala <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/>, str. 1.

- 82 % preučevanih držav se ne zaveda, da je cilj države povečanje davčnih prihodkov, medtem jih 60 % meni, da ima vlada z davčnim sistemom namen povečati investicije.

Tabela 1: Povprečne vrednosti treh kazalnikov davčne skladnosti

	Celotna davčna stopnja v %	Porabljen čas v urah	Število plačil davkov	Celotna davčna stopnja v %	Porabljen čas v urah	Število plačil davkov
	Povprečno za vse države v letu 2014			Povprečno za vse države v letu 2013		
Davek od dobička	16,3	71	3,1	16,1	71	3,3
Prispevki in davki iz naslova plač	16,2	94	10,2	16,3	96	10,4
Ostali davki	8,4	99	12,6	10,7	101	13,0
Skupaj	40,9	264	25,9	43,1	268	26,7
Najnižja vrednost	7,4	12	3,0	7,4		
Najvišja vrednost	216,5	2.600	71,0	216,5		

Vir: PwC & World Bank Group, 2015, str. 25.

3.2 Rezultati merjenja stroškov davčne skladnosti v ZDA

Na Dnevu regulativnega davčnega bremena v Washingtonu, aprila 2015, so predstavljeni podatki o stroških in času, ki ga približno 150 milijonov Američanov porabi za davčno skladnosti, to je izpolnjevanje davčnih obrazcev¹³, in plačilo davkov. V letu 2014 so davčni zavezanci izpolnili 860 različnih davčnih obračunov in porabili 7,3 milijarde ur (11,8 ur na posamezni obračun) in imeli 181,9 bilijonov USD stroškov¹⁴.

Tabela 2 prikazuje pet največjih davčnih bremen, ki Američanom naložijo več kot 114,3 bilijona USD stroškov davčne skladnosti (ob predpostavki, da zaposleni zaslužijo 31,57¹⁵ USD na uro, in pomeni do 62,8 % vseh davčnih poročanj. Zaposleni v Uradu za notranje prihodke ZDA so v letu 2014 za pregled obračuna davka od dohodka pravnih oseb porabili 362 milijonov ur, kar je 2,8 milijarde ur več kot leto prej – predvideno je bilo povečanje za 2,4 milijarde ur¹⁶.

¹³ Posamezni davčni obračun davka od dohodka ima 200 obrazcev, kar predstavlja 23 % vseh obrazcev. Za obračun davka od premoženja je bilo v letu 2014 porabljenih dva milijona ur za davčno skladnost. Povprečni čas na obrazec znaša 11,8 h, Urad za notranje prihodke ZDA ga je izračunal z deljenjem skupnega števila ur (7,3 milijarde) s številom davčnih obrazcev, ki jih IRS vsako leto prejme od davčnih zavezancev. Na primer, Urad za notranje prihodke ZDA prejme več kot 150 milijonov davčnih obrazcev letno za davek od dohodka posameznikov, za kar je porabljenih 2,6 milijarde ur (17,6 ur na davčni obrazec). Neobdavčeni dobrodelni skladi nalagajo 11 milijonov ur za samo 55.000 zavezancev, kar je 201 ura na obrazec. Urad za notranje prihodke ZDA je objavil pet največjih administrativnih bremen davčne skladnosti, za katere porabi 5,2 bilijonov ur (Batkins, 2015).

¹⁴ Batkins, S. (2015). *Regulatory Burden of Tax Day 2015*. Pridobljeno 16. julija 2015, s Portala <http://americanactionforum.org/insights/regulatory-burden-of-tax-day-2015>.

¹⁵ Ameriški akcijski forum (angl.: *American Action Forum – AAF*) je izračunal povprečno urno postavko na zaposlenega v Uradu za notranje prihodke ZDA (angl.: *Internal Revenue Service – IRS*), ki znaša 31,57 USD.

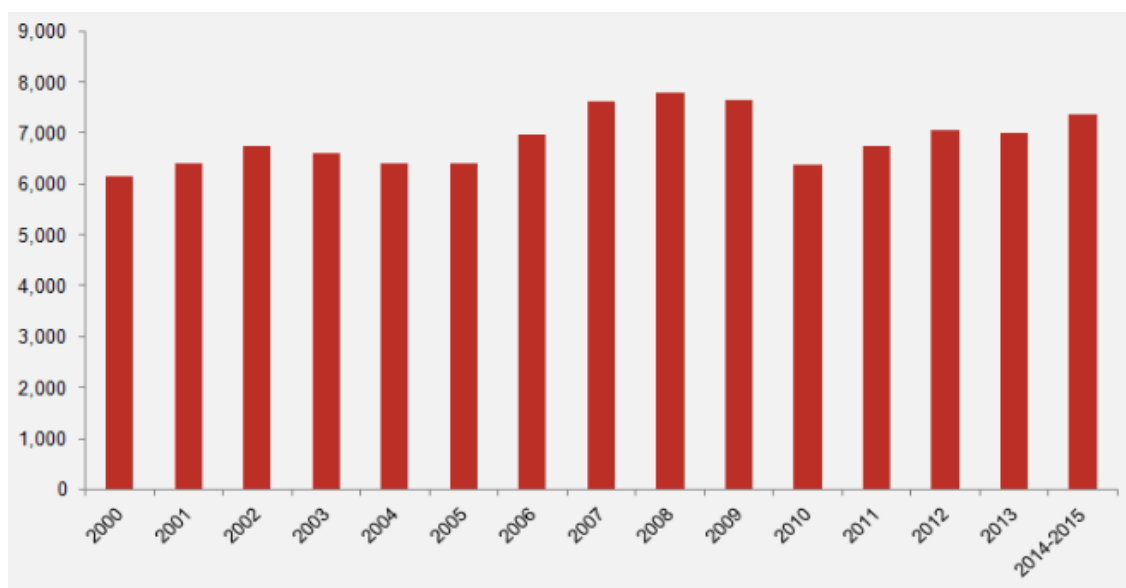
¹⁶ Batkins, 2015.

Tabela 2: Pregled administrativne davčne skladnosti v letu 2014

	Porabljene ure (v milijonih)	Stroški davčne skladnosti (v milijonih USD)	Število davčnih obrazcev
Obračun dohodnine fizičnih oseb	2,674	33,672	200
Davek od dohodka pravnih oseb	889	28,078	7
Obračun davka od kapitalских dobičkov	828	26,149	1
Premoženjski davek	448	14,154	1
Kvartalno poročanje delodajalca	388	12,257	14

Vir: Batkins, 2015.

Slika 1: Administrativno breme z vidika davčnih obrazcev

Vir: Batkins, 2015.

Iz slike 1 je razvidno, da ostaja administrativno breme z vidika davčnih obrazcev in porabe ur za njihovo obdelavo zelo visoko. Od leta 2010 se je število porabljenih ur povečalo za 1 milijardo ur, iz dosedanjih 7,3 milijarde ur, kar je povečanje 15,8 %. Administrativni stroški davčne skladnosti pa, poleg časa in denarja, zmanjšujejo gospodarsko rast in ti skriti stroški, po oceni Urada za notranje prihodke ZDA, znašajo od 215 bilijonov do 987 bilijonov USD. Druge metode merjenja administrativnih stroškov davčne skladnosti presegajo zgolj čas in denarno oceno in se odražajo v obliki vse bolj obremenjujočih davčnih obveznosti, saj davčna skladnost postaja za posamezne davčne zavezance tako zahtevna, da jih kar 94 % najame davčne svetovalce. Tako postaja davčna skladnost vse bolj obremenjujoča tudi za Urad za notranje prihodke ZDA, ki je zadolžen za pripravo odgovorov svojim davčnim zavezancem¹⁷.

¹⁷ Zelo pomembna je sposobnost Urada za notranje prihodke ZDA, da se odzove na klice davčnih zavezancev; v letu 2014 je prejel več kot 100 milijonov telefonskih klicev, na katere so odgovorili le v 64 % primerov (leta 2004 je bilo odgovorjeno na 87 % prejetih klicev), v letu 2012, 50 % vprašanih davčnih zavezancev, v letu 2011 pa na 12 %. Do te odzivnosti prihaja kljub povečani uporabi najetih davčnih

3.3 Rezultati merjenja stroškov davčne skladnosti Thomson Reutersa

Thomson Reuters, vodilni svetovni vir »pametnih informacij« za podjetja in strokovnjake, je 13. 05. 2015 objavil izsledke svojega šestletnega letnega raziskovanja stroškov davčne skladnosti, ki nakazujejo, da se v letu 2015 pričakujejo regulativna utrujenost, kadrovske izzivi in povečanje osebne odgovornosti. Te ugotovitve so odraz pričakovanih sprememb predpisov na nacionalni in mednarodni ravni. Thomson Reuters je anketiral skoraj 600 praktikov davčne skladnosti s področja finančnih storitev, vključno z bankami, posredniki, zavarovalnicami in upravljavci premoženja po vsem svetu (v Afriki, Ameriki, Aziji, Avstraliji, Evropi in na Bližnjem vzhodu). Ključne ugotovitve iz poročila za leto 2015 so¹⁸:

- vedno večje regulativne spremembe – anketiranci (davčni zavezanci in davčni praktiki), ki skrbijo za davčno skladnost, so izrazili regulativno utrujenost in preobremenjenost zaradi prevelikega števila in obsega predpisov, ki se nenehno spreminjajo. 70 % podjetij pričakuje, da bodo zakonodajalci v naslednjem letu objavili 28 % več regulativnih informacij;
- povečanje osebne odgovornosti – 59 % vseh vprašanih (53 % v letu 2014) pričakuje, da se bo osebna odgovornost družbenikov za davčno skladnost v letu 2015 povečala, pri čemer jih 15 % pričakuje znatno povečanje;
- povečanje kadrovskega izziva – zaradi pričakovanih večjih pritiskov iz naslova davčne skladnosti se bo pojavila potreba po iskanju in zaposlovanju ustrezno usposobljenega kadra; 68 % vprašanih pričakuje, da se bodo v letu 2015 povečali stroški davčne skladnosti iz zaposlitve ali najema izkušenih strokovnjakov¹⁹;
- regulativne zadeve – porabi se nesorazmerno veliko časa za odpravo davčne neskladnosti ter preprečevanje nadaljnjih sankcij za izvajanje strukturnih sprememb v skladu z novimi pravili²⁰.

Pričakuje se povečanje porabe časa za sledenje in analiziranje sprememb zakonodaje²¹:

- 38 % vseh podjetij je v letu 2014 porabilo vsaj en delovni dan tedensko za sledenje in analiziranje zakonodajnih (regulativnih) sprememb. Za leto 2015

strokovnjakov, ki davčnim zavezancem pripravljajo davčne obračune in kljub vedno bolj izpopoljnjeni programski opremljenosti, s katero razpolagajo tudi posamezni davčni zavezanci (Batkins, 2015).

¹⁸ Thomson Reuters. (2015). *Thomson Reuters Annual Cost of Compliance Survey Shows Regulatory Fatigue, Resource Challenges and Personal Liability to Increase Throughout 2015*. Pridobljeno 16. julija 2015, s Portala <http://thomsonreuters.com/en/press-releases/2015/05/cost-of-compliance-survey-shows-regulatory-fatigue-resource-challenges-personal-liability-to-increase.html>.

¹⁹ Povečanje stroškov davčne skladnosti bo nastalo iz pričakovanega povečanja stroškov dela ali najema strokovnjakov davčne skladnosti, saj je bilo zaznано 82 % višje povpraševanje po usposobljenih kadrih in znanju, zato 68 % podjetij pričakuje porast stroškov davčne skladnosti v njihovih računovodskih izkazih v višini 19 %.

²⁰ Večje finančne institucije pričakujejo večje povečanje stroškov davčne skladnosti, in sicer v višini 33 %. Hitrost in kompleksnost zakonodajnih sprememb sta vedno izziv za podjetja. Raziskava kaže, da 70 % vprašanih pričakuje povečanje informacij iz sprememb zakonov, čeprav je v zadnjih nekaj letih zabeležen upad ravni pričakovanega povečanja regulatornih informacij; 83 % leta 2011, 84 % leta 2012, 81 % leta 2013 in 75 % leta 2014 (Thomson Reuters, 2015).

²¹ English, S. & Hammond, S.. (2015). *Cost of Compliance 2015*. Pridobljeno 16. julija 2015, s Portala <https://risk.thomsonreuters.com/sites/default/files/GRC02332.pdf>, str. 10.

pričakujejo porast na 59 %, kar pomeni, da želijo podjetja porabiti več časa za to nalogo, vendar jim primanjkuje usposobljenih kadrov za davčno skladnost;

- 15 % podjetij porabi več kot 10 ur tedensko za pregled nove zakonodaje (v letu 2014 je prišlo do povečanja za 24 %);
- 29 % večjih finančnih institucij porabi več kot 10 ur tedensko za analiziranje in sledenje zakonodajnim (regulativnim) spremembam;
- večja podjetja imajo zaposleno osebo, ki skrbi samo za analiziranje in odzivanje na zakonodajne (regulativne) spremembe, tabela 3.

Tabela 3: Tedenska poraba časa zaposlenih za spremljanje davčnih novosti

	2011	2012	2013	2014	Ocena za 2015
manj kot 1 uro	21 %	18 %	21 %	21 %	20 %
od 1 do 3 ure	40 %	42 %	39 %	40 %	39 %
od 4 do 7 ur	21 %	23 %	22 %	19 %	20 %
od 7 do 10 ur	11 %	8 %	8 %	9 %	14 %
več kot 10 ur	7 %	9 %	10 %	11 %	7 %

Vir podatkov: English & Hammond, 2015, str. 11.

Dve tretjini anketiranih podjetij pričakuje za leto 2015 višje stroške davčne skladnosti iz naslova stroškov dela ali najema davčnih strokovnjakov²²:

- v letu 2015 pričakuje 75 % vprašanih v Veliki Britaniji in Evropi višje stroške davčne skladnosti, kar je dva odstotka več kot leta 2014;
- v letu 2015 v Združenih državah Amerike in Kanade pričakujejo znižanje stroškov davčne skladnosti za 10 %, glede na leto prej.

Raziskava je pokazala, koliko časa tedensko zaposleni v podjetjih porabijo za pripravo in poročanje upravi podjetja o pomembnih davčnih spremembah (Tabela 4).

Tabela 4: Tedenska poraba časa zaposlenih za preučevanje obvestil davčne uprave o davčnih novostih

	2011	2012	2013	2014	ocena za 2015
manj kot 1 uro	28 %	27 %	26 %	26 %	27 %
od 1 do 3 ure	38 %	35 %	38 %	36 %	37 %
od 4 do 7 ur	18 %	21 %	18 %	18 %	18 %
od 7 do 10 ur	7 %	8 %	9 %	8 %	12 %
več kot 10 ur	8 %	9 %	9 %	11 %	6 %

Vir podatkov: English & Hammond, 2015, str. 12.

Tabela 5: Poraba časa za komunikacijo z regulatorji

²² English & Hammond, 2015, str. 5.

Odgovori	2011	2012	2013	2014	Ocena za 2015
bistveno manj kot danes	1 %	1 %	1 %	3 %	1 %
malo manj kot danes	3 %	2 %	3 %	4 %	3 %
enako kot danes	25 %	28 %	31 %	31 %	34 %
malo več kot danes	43 %	41 %	39 %	37 %	40 %
bistveno več kot danes	28 %	28 %	26 %	25 %	22 %

Vir podatkov: English & Hammond, 2015, str. 14.

Sodelovanje z regulatorji²³ je del davčne skladnosti, saj podjetja, bolj kot kdajkoli prej, potrebujejo dobro in stabilno komunikacijo z ustreznimi regulatorji, da bi se tako izognili davčnim tveganjem zaradi davčne neskladnosti. Raziskava²⁴ (Tabela 5) je pokazala, da podjetja pričakujejo porast obsega komunikacije z regulatorji. Strokovnjaki za davčno skladnost ocenjujejo, da bosta izmenjava informacij in povezovanje z regulatorji naraščala nekoliko počasneje kot prejšnja leta. Pričakuje se postopno upadanje iz 71 % v letu 2011, na 62 %, v letu 2015. Velike finančne institucije pričakujejo porabo časa za povezovanje z regulatorji, ki bo večja za 70 %, 36 % pa jih pričakuje, da bodo porabili bistveno več časa (22 % celotne populacije). Združene države Amerike in Kanada pričakujejo manjše povečanje porabljenega časa. V Združenih državah Amerike in Kanadi 51 % vprašanih pričakuje, da bodo porabili več časa za povezovanje z regulatorji in izmenjavo informacij, v primerjavi s 67 % iz leta 2014. Enakovreden podatek velja za Veliko Britanijo in Evropo, kjer ta znaša 68 %, leto prej pa 61 %²⁵.

Sklep

Na osnovi preučevanih tujih raziskav je mogoče ugotoviti, da:

- so stroški davčne skladnosti zadnji čas višji;
- se davčna politika usmeri na pripravljavce davčnih obračunov – mislimo na davčne strokovnjake (certificirane računovodje, davčne svetovalce); treba si je prizadevati za njihovo strokovnost in etičnost z uvedbo obveznih izpitov in registraciji pri finančni (davčni) upravi. Pridobiti je treba identifikacijsko

²³ Regulatorji so institucije, pristojne za izdajanje navodil in napotkov ter usmeritev davčnim zavezancem, in prav tako za odgovarjanje na vprašanja davčnih zavezancev (finančna uprava, zbornice davčnih svetovalcev, institucije, pooblašcene za davke). Več o institucijah v ZDA najdete na spletni strani: <http://www.dummies.com/how-to/content/us-regulatory-bodies-that-oversee-corporate-financ.html>.

²⁴ Upravljanje vseh vidikov regulativnega tveganja še nikoli ni bilo bolj pomembno. Rezultati ankete izravnavajo pričakovanja anketirancev s pričakovanim povečanjem regulativnih sprememb. 76 % finančnih institucij pričakuje, da se bo v naslednjem letu povečal poudarek na obvladovanju regulativnih tveganj, 38 % pa jih pričakuje bistveno povečanje. Glavni razlogi za pričakovano povečanje osredotočenosti na upravljanje regulativnih tveganj so: pričakuje se poudarek na ravnanju s tveganji (67 %), večje zanimanje srednjega managementa za obvladovanje tveganj (58 %) ter zaostrene kazni in velike globe (50 %); 78 % anketirancev pričakuje, da bodo v letu 2015 bolj vključeni v široko paleto dejavnosti za doseganje večje davčne skladnosti v podjetju znotraj izvajanja podjetniške kulture davčne skladnosti; v letu poprej je bila trditev 72 % (English & Hammond, 2015, str. 16).

²⁵ English & Hammond, 2015, str. 16.

številko pripravljavca davčnega obračuna, s katero se identificira pri pripravi in oddaji davčnega obračuna²⁶;

- finančni (davčni) upravi ni potrebno na novo zaposliti večjega števila davčnih inšpektorjev, ampak le najboljše, saj je visoka stopnja zaposlovanja davčnih inšpektorjev poskus slabšanja ugleda finančne (davčne) uprave.

²⁶ O tem tudi Čokelc: Primernost pravne ureditve davčnega svetovanja za razvoj kakovosti in odgovornosti davčnega svetovanja. Doktorska disertacija, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Maribor, 2011.